

rides bonas, quo melius hac in re ipsis notitiis superare improbas possint.

142. Eos insuper viros sive clericos sive laicos, qui necessariis dotibus pollent, in Domino provocamus et invitamus, ut quocumque potuerint modo, sive scribendo, sive adiuvando scriptores cum opportunis notitiis, in propugnationem fidei et morum honestatis vires impendant, scientes optimum et dignissimum opus esse invictae veritatis praeconium. Praefata christiani fervoris conamina optimum, coniuncta plurimum operatione, Deo largiente, effectum sortientur.

143. Parochis et Sacramenti Poenitentiae ministris, enixe commendamus, ut nihil omittant, ut boni ac salutare libri, qui non modo pietati et instructioni, sed et honestae etiam relaxationi absque ullo salutis periculo inserviant, fidelibus prudenter indicent et commendent.

144. Instituendis ephemeridibus catholicis, iis maxime quae dominicales vocantur paginae, et bonis libris in usum populi edendis et mutuandis, visum est nobis, laicorum societates perutiles esse et ab Episcopis quam studiosissime adiuvari debere, ad earum regimen opportunis statutis normis.

145. Pro iuventute vero libri comparentur, non phantasiae, etiamsi pii videantur, nimium indulgentes, sed tenoris potius historici, vel qui aliis modis salubriter instruunt; simul autem continue vigilandum, ne nimis frequenti librorum porrectione periculosus legendi pruritus excitetur.

146. Omnes tum pietate, tum doctrina praestantes huius Ecclesiasticae Provinciae viros, et praesertim sacerdotes, obsecramus in Domino, ut, contraria contrariis curando, parvae molis scripta, ab Episcopis antea probata, edant in aedificationem fidei, ac salutarem populi

instructionem ac, ut eadem scripta, uti et alii incorruptae pariter doctrinae probataeque utilitatis libri ab aliis conscripti, prout locorum aut personarum ratio suggesserit, inter fideles diffundant.

147. Quoniam vero non desunt Patria in nostra societates et typographi editores, qui evulgatione libellorum sanae doctrinae zelantes adlaborant, eosque commo pretio dant; ut ab omnibus facile comparari queant, illos magnopere commendamus. Parochi autem caeterique sacerdotes fideles adhortentur ut libros, opuscula, et folia, quae ab illis eduntur, comparare studeant.

148. Eos insuper viros sive clericos sive laicos, qui facultatibus necessariis pollent, in Domino provocamus et invitamus, ut, sive adiuvando scriptores et editores, sive typographias catholicas stabiliendo, praesertim in civitatibus episcopalibus, sive quotquot possint, in propugnationem fidei et morum honestatis vires, ingenium ac pecuniam impendant; scientes magnam benedictionum segetem sibi reservatam haberi a Domino dicente: « Qui ad iustitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellae in perpetuas aeternitates »¹.

149. Non minori studio procurandum est in omnibus Provinciae Dioecesibus piam ephemeridem titulo « Hebdomada Catholica », vel alio simili, in lucem prodi, quae gratis fidelibus distribuatur, in qua ipsi utilia et practica quoad fidem, pietatem, et honestatem inveniant et legant: bonum semen seminabitur, quod, benedicente Domino, fructum afferet uberrimum. Ad hoc sanctum opus perficiendum, caritatem et piam divitum largitatem invocamus eisque dicimus: « Honora Dominum de tua substantia »²; « potens est autem Deus

¹ Dan. XII, 3.

² Prov. III, 9.

omnem gratiam abundare facere in vobis, ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum » ¹.

150. Ut abundantius lux fidei diffundatur, solliciti sint Christi sacerdotes, ut, sive in scholis, sive in catechesis exercitiis, sive in congregationibus, quarum cura ad ipsos pertineat, libri conspicui, folia religiosa et piae imagines praemio sint virtuti et scientiae.

151. Optandum foret, ut cunctis in Dioecesibus, aut saltem in Metropoli nostrae Provinciae, institueretur, in Seminariis et in Studiorum Superiorum Institutis, schola scriptorum ephemeridum, quae ab Ordinario normam acciperet, ubi nonnulli iuvenes solida pietate insignes et ad hoc nobile munus scriptoris exequentium dotes prae se ferentes, in arte pro Religione perite certandi edocerentur, sub fine tantum studiorum et absque ullo eorumdem studiorum nocumento. Hac in palaestra magistri probati prae oculis haberent, tanquam huius disciplinae basim, monita omnia, quae ad scriptores catholicos directa summis a Pontificibus et a Conciliis emanarunt, et plurimum adiuverent exempla virorum peritissimorum hoc litium in genere, ac discreto lectio, Revistarum, diariorum et foliorum optimorum, quae in die prae luceant inter huiusmodi publicationes.

152. Ordinarii denique, ad hucusque dicta in praxim reducenda, aptas normas vel praecepta quamprimum prudenter expedient pro creando vel fovendo prelo catholico, considerantes necessitatis huius gravitatem, gratias spirituales fidelibus et Christi militibus in hoc praelio decertantibus concedentes, et excogitantes media opportuna, colligendi necessariam pecuniam ad foundationem

¹ Cor. IX, 8.

et sustentationem huius operis; et nunquam oblivioni tradentes, quod scriptores pauperes, qui in hunc laborem tempus et actionem suam consecrant, libenter etiam remunerari debent, et quod ephemerides, ut stabiliantur saltem per tempus aliquod, necessario egent auxilio pecuniae ad sumptus suos cooperiendos; sic vitabitur circulum vitiosum, id est, quod ephemerides non plures habeant subscriptores, quia non sunt illis optimi redactores, et vicissim quod non habeant scriptores meritissimos, quia subscriptores plurimi non sunt illis.

§ II.

DE SERVANDIS A SCRIPTORIBUS CATHOLICIS.

153. Scriptores catholicos laudantes, qui recto spiritu ducti ac sincero veri et boni amore flagrantes, tanquam Religionis assertores, dogmata fidei, Ecclesiae iura ac libertatem morumque catholicorum sanctitatem vindicare ac tueri conantur, et Ecclesiae ita sunt adiutores ad consummationem sanctorum in aedificationem Corporis Christi, rem opportunam et pastoralis sollicitudinis dignam existimamus, monita quaedam, vi auctoritatis divinae nobis creditae ac in spiritu caritatis, qua omnes in Christo amplectimur, illis tradere; non quidem ea mente, ut scribendi studium comprimatur, vel rescindatur legitima in dubiis opinandi libertas; verum ut via securior pateat, et scopulos undequaque imminentes declinent, in quos nonnulli, minus caute ambulantes, saepe saepius impingunt, atque inde ex eorum scriptis uberiores Ecclesia fructus percipiat. Ad hoc summopere nos allicit adhortatio et exemplum Sanctissimi in Christo Patris et Domini Leonis XIII, qui

pluries monita catholicis tam librorum quam ephemeridum scriptoribus, per Episcopos dare dignatus est.

154. Experientia quotidiana compertum est, concertationes non solum de religione, sed etiam de scientiis, de historia ac praecipue de politica in aestuosas et contumeliosas disceptationes saepissimae declinare; unde ut optime ait S. Franciscus Salesius, plus laeditur caritas, quam illustratur veritas. Summo igitur studio vitetur haec decertandi ratio, quae omnino aliena est a spiritu defensorum veritatis, quos dedecet esse contentiosos, immo et discipulorum Christi, qui non est dissensionis Deus, sed pacis. Opportunum itaque censemus in memoriam omnium revocare verba Benedicti XIV: « Cohibeatur scriptorum licentia, qui, ut aiebat Augustinus, sententiam suam amantes, non quia vera est, sed quia sua est, aliorum opiniones non modo improbant, sed illiberaliter etiam notant atque traducunt. Non feratur omnino privatas sententias, veluti certa ac definita Ecclesiae dogmata a quopiam in libris obtrudi, opposita vero erroribus insimulari; quo turbae in Ecclesia excitantur, dissidia inter doctores aut feruntur aut foventur, et christianae caritatis vincula persaepe abrumpuntur »¹. Haec sapientissimi Pontificis verba commemorans Sanctissimus D. Leo XIII ait: « Plena sapientiae ac gravitatis praecepta doctis tradidit... immo etiam exemplar ad imitandum proposuit Sanctum Thomam Aquinatem, qui pacato semper stilo et gravi dicendi forma utitur, non solum cum docet, veritatemque argumentis communit, sed etiam cum adversarios urget et insectatur. Placet nobis haec eadem Decessoris Nostri praecepta iterum sapientibus commendare, idemque exemplar exhi-

¹ Const. *Sollicita*, 9 Iul. 1753.

bere »¹. « Pulchrum est, eos, qui catholicum nomen scriptis quotidianis defendunt, prae se ferre amorem veritatis constantem, minimeque timidum; sed simul oportet, nihil eosdem suscipere, quod bono cuiquam viro iure displicet, neque ulla ratione temperantiam deserere, quae cunctarum comes debet esse virtutum. In quo nemo sapiens probaverit, aut stilum vehementem plus quam satis est, aut quidquam vel suspiciose dictum, vel quod temere a personarum obsequio indulgentiaque discedere videatur »².

155. Caritatem ergo in omnibus sectentur ii, qui christiana mente scribere, immo et disceptare volunt; non quidem pavidam illam falsamque caritatem, quae, ut hominibus placeat, Deo displicet, fovet errores, veritatem erubescit, sed eam, quae veritatem simul et pacem diligens, omnia pro veritate, omnia pro iustitia, omnia pro Ecclesia et pro fratrum salute tolerare et libenter subire novit; quae etiam sine superbia de veritate praesumens, sine saevitia pro veritate certans, errantes, sanare, potius vult, quam oppugnare; quae tandem, quantum fieri potest, cum omnibus hominibus pacem habet, quod ut assequatur, de incertis non iudicat, incognita non confirmat, proclivior est ad bene credendum de homine, quam ad male suspicandum, non se multum dolet errare, cum bene credit de malo, perniciose autem, cum male sensit forte de bono.

156. Similiter magnam cautelam adhibeant, ne in refutandis malorum calumniis et dicteriis, eorum adiutores fiant, et scandala cognita faciant lectoribus suis, quae alias non cognovissent, et impiorum scriptis eorum animos inficiant, praesertim in iis quae ad fidem aut

¹ Leo XIII, epist. ad Episc. Belgii.

² Leo XIII, epist. ad Episc. Provinc. Taurin., 25 Ian. 1882.

mores spectant; iacula enim quacumque manu emissa facile vulnerant; vulneris sanatio non fit nisi dexteritate medici.

157. In particulari, ephemeridum redactores ne levius rumores quoscumque referant, qui hodie per telegraphum quotidie sparguntur: attendant thelegraphos fere omnes in manu esse inimicorum Ecclesiae, iudeorum etc., et saepissime inservire propagandis falsis nuntiis in odium Ecclesiae, v. gr. circa acta et agenda a Sancta Sede, circa valetudinem Romani Pontificis etc. ad lucra iniusta procuranda ex animorum commotione, etc. Similiter cauti sint in repetendis notiis de factis quibuslibet scandalosis, divortiis, duellis, caedibus, ac saltem fugienda ea omnia, quae imaginationem legentis nimis excitent et non paucis sunt offensionem et periculo.

158. Sciant quoque scriptores catholici, arduum esse munus suum, multum laboris et studii, multum etiam humilitatis et caritatis requiri, ut bene illo fungantur; insuper debere ipsos quidem opiniones diei et multitudinis consulere, minime tamen ab illis abripi, sed despiciere et confutare et oppugnare quaecumque periculosa fuerint vero Ecclesiae bono, societatis, familiae. Sed si arduum istud officium est, quia aggressionibus et telis, calumniis et persecutionibus malevolorum illos obiicit, ex altera parte nobilissimum, summe meritorium et gloriosum est inter primarios numerari milites Christi, ut Ecclesiae cooperatores ad fidelium salutem et Dei gloriam. Pro corona ipsi subiiciantur verba haec S. P. Leonis XIII in Encyclica *Immortale Dei*: « Commune omnium catholicorum scriptorum erit propositum: religionem et patriam conservare. Hoc proposito duas res praeclarissimas consecuturi sunt; alteram, ut adiutores sese impertiant Ecclesiae in conservanda propagandaque

sapientia christiana; alteram ut beneficio maximo afficiant societatem civilem, cuius, malarum doctrinarum cupiditatum causa, magnopere periclitatur salus ».

159. Ob oculos etiam habeant verba sequentia, quae circa munia scriptorum ephemeridum catholicarum profert S. P. Leo XIII in Encycl. *Etsi nos*: « Idem omnes in scribendo spectent, quod maxime expedit, constituent iudicio certo et efficiant; nihil ex his rebus praetermittant, quarum utilis atque expetenda cognitio videatur: gravitate et moderatione dicendi retenta, errores et vitia reprehendant, sic tamen ut careat acerbitate reprehensio, personisque parcat; deinde orationem adhibeant planam atque evidentem, quam facile queat multitudo percipere ». Et, in allocutione ad Catholicarum Ephemeridum Repraesentantes, similia docuit: « Nullo igitur timore, inquit, nullisque minis absterreantur catholici scriptores (qui suorum mercedem laborum ad vitam reservant aeternam) a detegendis, confringendisque per argumenta omnibus erroribus, illis speciatim qui in *Syllabo* contineri deprehendatur ». Et, cum ab impugnandis talium errorum propagatoribus non abstinere dixisset S. Pontifex, addidit, talem decere catholicorum scriptorum dicendi rationem, « quae nimirum neque nimia aut intempestiva sermonis acerbitate legentium animos offendat, neque partium studio » aut « privatorum commodis communi bono posthabito deserviat. Segnes enim et ignari veritatis defensores potius hanc produnt quam tradunt, et prudentia carnis inimica est Deo ».